

Ks. prof. zw. dr hab. Henryk Skorowski
Kierownik Międzynarodowego Centrum Dialogu Międzykulturowego
i Międzyreligijnego UKSW

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ
mgra Pawła Korzondkowskiego pt. "Wkład księdza Jana Piwowarczyka /1889
– 1959/ w rozwój katolickiej nauki społecznej"
napisanej z dyscypliny nauki teologiczne Uniwersytetu Papieskiego Jana
Pawła II w Krakowie
pod kierunkiem ks. prof. zw. dra hab. Tadeusza Borutki
Kraków 2023

1. Przedmiot i tytuł rozprawy

Zasadniczym zagadnieniem rozprawy jest próba ukazania wkładu ks. Jana Piwowarczyka w rozwój katolickiej nauki społecznej. Tak postawiony w tytule problem definiuje Autor we wstępie swojej dysertacji: „Temat rozprawy wskazuje na jej cel, który jest dwojaki. Po pierwsze aby ukazać dorobek intelektualny i praktyczną działalność księdza Piwowarczyka, a po drugie wykazać aktualność tego dorobku i możliwość zastosowania go w praktyce...Celem pracy jest także udostępnienie nauczania księdza Jana Piwowarczyka, dotarcie z nim do jak najszerszego kręgu odbiorców /s. 12/. Informuje nas także Autor, co było główną inspiracją do podjęcia tego problemu, a mianowicie brak całościowego opracowania tego problemu jakim jest wkład tego wybitnego uczonego w rozwój katolickiej nauki społecznej. Autor wprowadzie mówi o trzech problemach: ukazanie dorobku

uczonego, jego aktualność oraz jego udostępnienie szerokiemu gronu odbiorców, tym niemniej wszystko mieści się w problemie wkładu tego uczonego w rozwój katolickiej nauki społecznej.

W tym miejscu podkreślić należy, że Autor podejmuje zagadnienie jakościowo ważne w sferze naukowych analiz, ale także praktycznych rozstrzygnięć. Dodać przy tym należy, że jest to bez wątpienia także zagadnienie nowatorskie. Nie ma bowiem obecnie opracowania podejmującego całościowe ujęcie tego problemu, co w sposób wyraźny wskazuje, że niniejsza praca może wypełnić istniejącą w tej materii lukę. Mamy więc do czynienia z zagadnieniem aktualnym, interesującym, naukowo ważnym i nowatorskim. Jest to zagadnienie godne rozprawy doktorskiej. Jako recenzent nie zgłaszam żadnych zastrzeżeń do problemu rozprawy ani jego sformułowaniem w tytule.

2. Baza źródłowa i bibliografia

W badaniach dotyczących zasadniczego problemu musiał Autor posłużyć się odpowiednią bazą źródłową i bibliograficzną. Omawia ją Autor we wstępie dysertacji /s.13/. Autor całość bazy źródłowej i literatury dzieli na: źródła, do których zalicza: źródła rękopiśmienne, źródła drukowane, opracowania, prasę oraz nauczanie Kościoła, literaturę i netografię.

Jest sprawą oczywistą, że dobór źródeł i literatury jest w jakimś sensie przywilejem Autora dzieła. Konieczne jest jednak uwzględnienie najważniejszych opracowań w zakresie poruszanej problematyki. Autor wywiązał się z tego zadania dobrze. Ogólnie należy podkreślić, że Autor wykonał uczciwą pracę dotyczącą nie tylko odpowiedniego zestawu szeroko rozumianej bazy źródłowej i bibliograficznej,

ale także gruntownej jej analizy. O dobrej analizie świadczy bowiem faktyczne jej wykorzystanie w rozprawie.

W tym miejscu chciałbym jednak zgłosić jedną uwagę a mianowicie ujęcie wśród źródeł opracowań. Wydaje się, że źródłem są jednak publikacje ks. J. Piwowarczyka. Natomiast opracowanie pozostawiłbym jako osobny punkt poza źródłami tym bardziej, że są tam pozycje nie dotyczące bezpośrednio osoby Piwowarczyka np. Zarys katolickiej syntezy społecznej. Ta uwaga w niczym nie osłabia dobrego zestawu bazy źródłowej i literatury dokonanej przez Autora.

3. Metody

Metody użyte w pracy poprawne. Pisze o nich Autor we wstępie: „Materiałem badawczym jest tu więc zestaw tekstów, uwzględniony w pierwszej części zestawu bibliografii, zatytułowanej „Źródła”. Te właśnie materiały w szczególny sposób nadają się do przebadania przy zastosowaniu metody biograficznej, a nade wszystko metody konstrukcyjnej i egzemplifikacji oraz zarówno analizy językowej, jak i analizy treści – przy czym ta ostatnia okazała się szczególnie pożyteczna” /s.13/.

Dogłębna analiza rozprawy pozwala stwierdzić, że Autor rzeczywiście zastosował liczne metody. Wyliczając je powinien także wspomnieć o metodzie syntezy. Metody te miały pozwolić Autorowi rozprawy, z jednej strony dokonać dogłębnej analizy określonego uprzednio materiału źródłowego, z drugiej zaś dokonać syntezy omawianego problemu i odpowiedzieć na zasadniczy cel dysertacji. Trzeba przyznać, że Autor rozprawy jest wierny przyjętym metodom nie tylko w zasadniczych elementach, ale także w szczegółach.

4. Konstrukcja rozprawy

Konstrukcja rozprawy podporządkowana jest głównemu założeniu badawczemu jakim jest ukazanie problemu wkładu ks. Jana Piwowarczyka w rozwój katolickiej nauki społecznej. Praca składa się z 5 rozdziałów. W pierwszym z nich przedstawiono funkcje eklezjalno – społeczne ks. J. Piwowarczyka /s.15 - 61/. W drugim rozdziale ukazano poglądy ks. J. Piwowarczyka na sprawy polityki /s. 62 - 104/. Rozdział trzeci dotyczy dowartościowania przez ks. J. Piwowarczyka roli kultury w życiu społecznym. /s. 105 – 130/. Rozdział czwarty poświęcony jest ukazaniu postulatów ks. J. Piwowarczyka w sferze gospodarczej /s. 131 – 170/. Całość analiz kończy rozdział piąty, w którym Autor podejmuje zagadnienie ponadczasowej aktualności nauczania społecznego ks. J. Piwowarczyka /s. 171 – 195/.

Dociekania Autora rozpoczyna wstęp, w którym zawarte są wszystkie ważne elementy dla właściwego wprowadzenia w poruszaną problematykę. Pracę zamyka podsumowanie zawierające przypomnienie głównych tez rozprawy i wniosków wynikających z przeprowadzonych analiz.

W tym miejscu należy postawić zasadnicze pytanie, czy konstrukcja rozprawy jest logiczna i czy poszczególne rozdziały oraz paragrafy wyczerpują problem analizowany w rozprawie?

Ogólnie rzecz ujmując należy stwierdzić, że w obecnej konstrukcji jest wyraźnie zarysowana logika. Można zatem ocenić, że praca w swej strukturze jest jasna i logiczna. Poszczególne rozdziały i zawarte w nich paragrafy mieszczą się w sformułowanym temacie, wyczerpują problem postawiony w temacie i są logicznie ułożone. Osobiście zmieniałbym jedynie układ paragrafów w rozdziale piątym, a mianowicie: kwestia podmiotowości osoby w życiu społecznym, funkcje motywacji religijnej w zaangażowaniu społecznym, dowartościowanie cywilizacyjnej roli

osobistym i społecznym, i który z tych aspektów jest priorytetowy?

- Nie zgłaszam zastrzeżeń do treści rozdziału czwartego dotyczącego postulatów Piwowarczyka w sferze gospodarczej. Te dociekania są także istotne dla całej rozprawy. Oceniam je pozytywnie.

- Bardzo wysoko oceniam treść rozdziału piątego dotyczącego aktualności nauczania społecznego ks. J. Piwowarczyka. Treści tego rozdziału są niejako zwieńczeniem analiz całej pracy. W kontekście tego rozdziału chciałbym zapytać Autora o logikę układu aktualności zagadnień z nauczania Piwowarczyka. Zasygnalizowałem to w ocenie struktury tegoż rozdziału.

- Zwrócić należy uwagę na bardzo dobre zakończenie rozprawy. Zakończenie jest poważną formą rozprawy naukowej. Powinno ono zawierać główne tezy rozprawy, i tak też jest.

6. Wniosek końcowy

W podsumowaniu podkreślić należy, że recenzowana rozprawa stanowi interesujący krok w kierunku problematyki naukowo ważnej. Praca wnosi istotny wkład w katolicką naukę społeczną. Rozprawa jest bardzo dobra. Metody w niej użyte poprawne. Wywód logiczny. Język naukowo poprawny.

Wyrażam zatem przekonanie, że rozprawa mgra Pawła Korzondkowskiego spełnia wymagania stawiane rozprawie doktorskiej i może być podstawą do dalszych etapów przewodu celem nadania jej Autorowi stopnia naukowego doktora.

Ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski

Warszawa 30 VI 2023